

Bogdan Jankowski

De biblico fundamento quattuor dogmatum marialium

Collectanea Theologica 25/3, 509-522

1954

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BOGDAN JANKOWSKI

DE BIBLICO FUNDAMENTO QUATTUOR DOGMATUM
MARIALIUM

Conexio fontium Revelationis vindicatur

Antequam quartum idemque novissimum dogma mariale, nempe somatica Deiparae Assumptio, sollemniter promulgatum est, nonnulli coetus acatholici huic veritati ab Ecclesiae magisterio mox definiendae suas opponebant rationes. Quarum potissima haec erat: S. Scripturam de Assumptione silere omnino. Deinde timebant Protestantes, ne post talem definitionem dogmaticam, quae hoc silentium neglegeret, dissidia Catholicam Ecclesiam inter et ceteras Christianorum societates exinde aggravarentur.

At altera ex parte ultimis hisce temporibus acatholici videbantur non ita parum appropinquare Ecclesiae Catholicae et quidem ob communem utriusque partis cultum erga Verbum Dei scriptum. Quo melius rem illustraret, unus ex viris doctis Protestantibus (S. De Diétrich), visionem Iohanneam adhibere non dubitavit, nempe **ostium in caelo apertum** (Ap 4, 1). Quod ostium utrisque patens ex eius opinione intellegitur S. Scriptura.

Licet igitur nobis interrogare, num „ostium apertum” reapse ab Ecclesia Catholica clausum sit — ut nonnulli Protestantes praevidebant — per definitionem dogmaticam Assumptionis. Quo melius huic quaestioni detur responsum, conferendi sunt nobis atque comparandi praecipui modi arguendi e S. Scrip-

tura hucusque in mariologia, strictius: in dogmatibus marialibus vindicandis, adhibiti.

Θεοτόκος

Dogma primum in Concilio Ephesino, vere mariali, definitum et sequentibus in synodis oecumenicis Chalcedonensi, II et III Constantinopolitana repetitum — Mariam dicit Dei Matrem. Ipse quidem terminus Θεοτόκος. Latine redditus voce „Deiparae”, in documentis ecclesiasticis occurrens, in Sacra Pagina NT deest omnino, at veritas haec *a e q u i v a l e n t e r* ibidem exprimitur. Ubi utramque hanc ratiocinandi invenies praemissam: 1) Maria dicitur vere Mater Iesu Christi, 2) Iesus Christus non solum homo, sed vere Deus esse exhibetur. Et quidem Maria iam inde ab Annuntiatione appellatur Mater Iesu (Lc 1, 31; Mt 1, 20 sq); pluries metonymice „Mater Iesu” pro Maria usurpatur (Mt 2, 11; Lc 2, 51; J 2, 1; 19, 25; A 1, 14). Neque alteram praemissam neget quispiam, qui serio studio theologiae Novi Testamenti incumbit. Utriusque praemissae veluti conclusionem fas est videre adumbratam in exclamatione Elisabeth: „Et unde hoc mihi, ut veniat *m a t e r D o m i n i m e i* ad me? (Lc 1, 43)”. Sententiae huius contextus, imprimis versus 41 mentionem faciens de instinctu Spiritus Sancti, deinde emphasis exclamationis vocem Κύριος heic usurpatam termino „Dei” aequivalere insinuant ¹⁾.

Eandem conclusionem alio modo suggerit illud Pauli Apostoli: „At ubi venit plenitudo Legis, misit, Deus Filium suum factum ex muliere (G 4, 4)”. Perquam cauta est revera ista locutio, at sensibus scatet. Meminisse tamen nos oportet peculiaris omnino paedagogiae a catechesi primitiva adhibitae, quod attinet gradualemente manifestationem, quis esset Christus. Factus

¹⁾ Etsi acquiescamus sententiae M. - J. L a n g r a n g e, *Evangile selon St Luc, Paris* 4 1927, 43, qui in ore Elisabeth „Dominum meum” idem valere ac Messiam censet, animadvertens heic parallelum quid ad Ps 109 (110), 1 (adoni), nihil tamen labefactatur theologica arguendi ratio. Quo enim modo intellegendus sit ille „Dominus meus”, e supra dicto psalmo, clare edocet logion Mt 22, 41—45, ubi Christus simplex „filius David” esse negatur. Cf. etiam L. C e r f a u x, *Adonai et Kyrios*, *Rech. de Sc. Ph. Th.*, VIII/1931.

(γενόμενος) ex muliere (Maria) in tempore est Dei Filius praeexistens (cf. R 1, 3; Ph 2, 6 sq; C 1, 15 sq). Maria igitur est Mater Filii Dei.

At divina Mariae maternitas iam inde ab antiquis temporibus impugnabatur a Docetis, qui eam negare conati sunt nixi tali biblico argumento, quod videlicet numquam Christus in Evangeliiis Mariam allocutus esset *m a t r e m*, sed tantum *m u l i e r e m* (J 2, 4; 19, 26), immo vero hanc corpoream maternitatem manifesto postposuisset spirituali oboedientiae (Mt 12, 46—50). Quod vel facillime refutatur. Iohannea namque vox „mulieris” idiomatice sumenda est et vertenda, utpote quae tum apud Graecos tum apud Semitas maximam expresse reverentiam ad instar vocis *D o m i n a e*. Non ita parum utroque loco Iohanneo contextus ipse sermonis talem modum loquendi cottidiano sollemniorem videtur postulare, cum agatur de prima omnium manifestatione potentiae Christi et de ipsius ultima voluntate. Logion vero Matthaeanum nimis terrenum erga hanc maternitatem physicam affectum mitigat et ipsius maternitatis conceptum rudem excludit.

Dicendum est igitur primum dogma mariale perfecto fundamento biblico gaudere. At si litem Nestorianam de termino Θεοτόκου propius inspicimus, prout in rebus Ecclesiae gestis apparet, facile deprehendimus tunc temporis non tam biblicis argumentis rem fuisse promotam quam potius subtili terminorum πρόσωπον et ὑπόστασις investigatione. Quod facile intelligitur, nam illis temporibus de christologia prae primis disputabatur. Nestorii enim error principalis Christum attinebat, Mariam vero mediante praecedenti tantum¹⁾.

S e m p e r V i r g o

Dogma hoc dicens Mariam sine ullo virginitatis suae detrimento Iesum Christum concepisse, deinde item sine ullo de-

¹⁾ Caelestinus Pp I bis generatim asserit Nestorii doctrinam S. Scripturae esse contrariam, at verba haec potius unionem hypostaticam quam divinam maternitatem respiciunt, quatenus in Sacra Pagina exhibetur. Cf. E. A m a n n, Nestorius, DTC 11, 1, 101 sq.

trimento genuisse, denique toto vitae posterioris decursu virginem permansisse intemeratam, vivide contra plures defendebatur errores ¹⁾. Definitum vero formaliter est demum in suo triplici asserto: ante partum, in partu, post partum — in I Synodo Lateranensi ²⁾. Non omnes theologi eadam notant censura singulas theses huius dogmatis. Nihilominus tota veritas est *d e f i d e*. Quas tres theses praestat distinguere etiam in fundamento earum biblico examinando, nam alio atque alio modo illud in singulis apparet.

A n t e partum asseritur virginitas Mariae inde a temporibus catecheseos apostolicae. Quod assertum deinde contra plures adversarios constanter defendebat Ecclesia. Iam in I Evangelio probatio nititur vaticinio expleto Isaiae de Emmanuele (7, 14): „Propterea Dominus (= Adonai) ipse dabit vobis signum: ecce virgo (= *halalma (h)*) praegnans (est) et parturiens filium, et vocabis nomen eius Nobiscum Deus (= *‘Immanu’el*)” ³⁾ Quo in argumento, si exegeseos respicimus historiam, fere omnia singillatim in dubium vocabantur, nempe: a) num textus Prophetiae de Messia tractet, b) num *ha’alman(h)* virginem sensu proprio designet, c) num „signum” reapse quidpiam supernaturalis necessario secum ferat. Quae quidem dubia a rationalismi fautoribus imprimis movebantur atque etiam hoc tempore lites has omnino cessasse negandum est ⁴⁾. Ne diutius singulis immoremur, catholicam huius loci exegesim ad haec capita revocare licet: a) messianica indoles textus est certa (praescindendo, quoniam sensu: immediatio et proprio necne), b) *ha’alma(h)* denotans stricte „puellam nubilem” est virgo *d e i u r e* (M. - J. L a g r a n g e), c) „signum” utpote ab ipso Deo benigne concessum naturae cursum certo certius transgreditur. At quaecumque de solo textu Isaiae dicantur, exegetam catholicum prae primis

¹⁾ Quos spargebant: Iudaei, Ebionitae, Cerinthiani, Celsus, Helvidius, Bonosus, Vigilantius, Iovinianus et Antidicomarianitae.

²⁾ Cf. Denz. 256. Eadam repetit Paulus Pp IV contra Socinianos (Denz. 993).

³⁾ Haec versio sequitur textum primigenium, dum noster Mt nunc exhibet vaticinium secundum versionem LXX.

⁴⁾ Cf. J. Steinmann, *Le prophète Isaïe...*, Paris 1950, 88—90.

obligat hac in re illa authentica interpretatio, quam Mt 1, 22 s exhibet, pluries uti talis inculcata ¹⁾. Loci contextus²⁾ Matthaeanus (1, 18—25) rem ipsam vel luculentissime demonstrat, ubi Mariae Sponsus virginitatis eiusdem simul cum graviditate subsistens testis caelitus edoctus describitur.

Quod summatim tantum apud Mt 1, 18 verbis: „inventa est in utero habens de Spiritu Sancto” enuntiatur, peculiari modo effertur apud Lucam in describenda Annuntiationis scena (1, 26—28). Versus praesertim 27 cum voce *παρθένης* et 34 cum interrogatione Mariae, quonam pacto fiat ipse conceptus annuntiatius et partus, tribuunt novum et quidem omnino independens primae theseos fundamentum.

Quod insuper confirmatur eo, quod Ioseph fuisse naturalem Iesu patrem excludunt sobrii quidem et concisi, sed manifesti loci e Christi genealogiis desumpti. In Matthaeano interrumpitur schema hucusque repetitum et in hunc modum concluditur: „Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus...” (1, 16). Apud Lucam vero datur haec parenthesis: „...ut putabatur filius Ioseph” (3, 23).

In partu conservatam fuisse Mariae virginitatem probari potest textu supra laudato Isaiae, sumpto iam una cum interpretatione Matthaevi. Apud Prophetam illa Virgo exhibetur „praegnans et partutiens” (*hara(h) wejoledeh*). Leges grammaticae hoc loco adiectivum „praegnans” a participio „parturiens” seiungi non sinunt; e contra dicendum est utrumque s i m u l tribui subiecto „Virgo”.

Partus, etsi non virginalis at certo praeternaturalis, subtilis quaedam confirmatio biblica invenitur apud Lucam 2, 7, ubi curae describuntur a sola Deipara praestitae recens Nato. Libet nunc Hieronymi citare commentarium: „nulla ibi obstetrix, nulla muliercularum sedulitas intercessit; ipsa pannis involvit infantem: ipsa et mater et obsterix fuit” ²⁾.

¹⁾ Cf. Breve Pii Pp VI „Divina” datum die 20.IX.1779 (EB 59) et Responsum Commissionis de Re biblica datum die 28.VI.1908 (EB 287—291, praesertim: 288).

²⁾ Adv. Helv., ML 23, 192.

Quanti sit aestimanda vis probativa argumenti biblici pro hac thesi secunda, non idem ab omnibus respondetur, sed non desunt, quibus omnino sufficiens probatio videatur. At unum procul dubio affirmari potest: Ecclesiam in fidei symbolis verba NATUS EX MARIA VIRGINE non semel inseruisse nixam non solis hisce textibus biblicis. Viva Traditio non ex ipsis demum orta esse, sed potius ipsos recta luce inde ab initiis illustrasse dicenda est.

P o s t partum Mariam permansisse virginem intemeratam concludere fas est mediantibus aliis S. Scripturae verbis. „Virum non cognosco” (Lc 1, 34) tunc demum censi potest adaequatum annuntiato arcano responsum, si admittitur propositum Mariae non utendi iuribus matrimonii cum Ioseph fuisse perpetuum. Merito igitur tale propositum a tali Matre, praesertim facta mirabili tum conceptione tum partu, adamussim toto vitae decursu servatum esse concludunt theologi. Quamquam omnino recta conclusio haec una tantum praemissa stricte biblica innititur, dum altera, licet moraliter evidens, aliunde sumitur.

Corroboratur haec conclusio partim saltem illa Christi morientis in cruce legatione testamentali (J 19, 26). Cum Maria commendata sit illa hora Ioanni, merito infertur defuisse Mariae alios liberos, qui matri orbatae consulerent.

A nonnullis Patribus ¹⁾ et deinde a pluribus theologis vaticinium Ezechielis de Templi porta clausa reservataque soli Principi (44, 1—3) virginitati Mariae post partum adumbrandae applicatur. Merito tamen interrogari potest, quanti censenda sit talis applicatio. Adestne pia tantum sensus accommodatio? Non desunt, qui typicum loci sensum admittant, immo vero nonnulli heic sensum consequentem seu pleniorum detegi posse autument (K n a b e n b a u e r).

¹⁾ Perspicuum A m b r o s i i effatum iuvat heic afferre: „Quae est haec porta, nisi Maria? ideo clausa, quia virgo? Porta igitur, per quam Christus intravit in hunc mundum, quando virginali fusus est partu et genitalia virginitatis claustra non solvit” De inst. virg., 8, 52 ML 16, 320. — Hanc explicationem etiam ad priorem thesim spectare patet.

Tribus his locis examinatis, qui ad tertiam spectant thesim, rem hoc modo plane esse probatam contendere non licet. saltem hoc tempore; licebit vero, si Ecclesiae magisterium in textu ultimo Ezechielis sensum hunc pleniorum reapse inesse definierit.

Si nunc in unum conferimus considerata hucusque de dogmate virginitatis perpetuae, quatenus hoc privilegium tribuitur Mariae a Sacris Paginis, dicendum est dogma hoc tres theses complectens tamquam *t o t u m* quid ex solo hoc fonte Revelationis perfecte deduci atque demonstrari non posse. Prioris fontis alter fons interpretis accedat necesse est, videlicet Traditio. Hoc sensu brevi dici potest hoc dogma esse „dogma Traditionis” (M.-J. L a g r a n g e).

Non secus atque in vindicando primo dogmate mariali aderant noti in historia exegeseos NT conatus arguendi e S. Scriptura contra virginitatem Mariae. Praetermissis heic hypothesebus rationalismi, quae scenam Annuntiationis vel omnino legendariam vel interpolatam censent — utpote quae nullo fundentur argumento obiectivo — hi loci sunt examinandi: a) „antequam convenirent” (Mt 1, 18); b) „et non cognoscebat eam, *d o n e c* peperit filium suum *p r i m o g e n i t u m*” (Mt 1, 25); c) „et peperit filium suum *p r i m o g e n i t u m*” (Lc 2, 7); d) pluries occurrentes „fratres Domini” (Mt 12, 46; 13, 55; Mc 6, 3; Lc 8, 19; J 2, 12; A 1, 14; 1 C 9, 5; G 1, 19). Omnes hae difficultates olim multum et quidem vehementer discussae nunc facili negotio solvuntur, praesertim melius cognitis idiomaticis Semitarum locutionibus et Palaestinensium illius temporis moribus atque institutis. Et quidem: a) vox *συνέρχασθαι* (Mt 1, 18) non vitam coniugum carnalem denotat sed peculiarem caeremoniam, qua sponsa ad sponsi domum sollemniter deducebatur¹⁾; b) *ἄωσ οἷ* (Mt 1, 25) = *d o n e c* in Vulgata versione, est locutio idiomatica, in qua negatur tantum praedicatum, nihil vero enuntiatur de ulteriore status du-

¹⁾ Cf. Mt 25, 1—12; I o s e p h i F l a v i i Ant. Iud., 4, 8.

ratione neque de mutatione huius statut in posterum¹⁾; πρωτότοκος (= *bekhor*) in S. Scriptura non filium, post quem alii sunt nati, sed talem, ante quem ortus est nemo, designat²⁾; d) „fratres Domini” sunt Iesu consobrini, nam ἀδελφός in NT est translatio hebraicae et aramaicae vocis *'ach*, quam latius patere „fratre” Latino nemo est, qui non videat³⁾. Hic igitur usus latior proprius iam versionis LXX-viralis adest, quotiescumque sermo in NT de „fratribus Domini” occurrit.

Sine labe originali Concepta declarata est Deipara Virgo, postquam permulti et quidem praestantissimi theologi rem penitus discusserrunt. Quibus in litibus dogmatis futuri fundamentum biblicum non fuit res summi momenti. At talis quaestio et ponenda et solvenda erat, cum enim Bulla dogmatica Pii Pp IX „Ineffabilis” veritatem Conceptionis Mariae sine originali dogma divinitus revelatum esse definierit, interrogandum erat, quonam modo haec veritas inesset fontibus Revelationis, ideoque et S. Scripturae. Si theologorum hac in re conatus conectendi dogma hoc sum Sacris Paginis considerantur, apparet prae primis adhibitam esse methodum dialecticam et investigationes sensus consequentis seu plenioris. Et quidem duo textus ad trutinam revocantur: Protoevangelium, quod dicitur (Gn 3, 15), et „gratia plena” apud Lucam (1, 28).

De Protoevangelio multum et varie ultimis temporibus disputabatur. Quod vim probativam huius textus ad dogma stabiliendum attinet, tres principales quaestiones movebantur: a) num admittendus sit sensus mariologicus Gn 3, 15; b) num de interpretatione mariali adsit consensus Patrum; c) num huius modi consensus in Bulla „Ineffabilis” reapse doceatur adesse. Altera quaestio et tertia ortae sunt ex disceptanda pri-

¹⁾ Omnis conatus durationem status coarctandi absonum quid inducat necesse est, quod vel optime videtur exemplo locorum: Ps 109 (110), 1; 111 (112), 8; Mt 28, 20.

²⁾ Cf. C. Lavergne, *L'expression biblique*, Paris 1947, 10 § 22, ubi citatur inscriptio sepulcralis aegyptiaca, caeculo I a. C. c. n. n. facta, referens mortem matris durante partu primo geniti, usum hunc vocis vel optime illustrans.

³⁾ Cf. ibidem, 20 § 65.

ma ob argumenta ab assertoribus adhibita in defensione. Facilius est quaestionum harum solutiones referre incipiendo ab ultima. Textum Bullae minime talem consensum definire, sed tantum asserere Patres (indeterminata quantitate eorum: ergo nonnullos) ad Mariam rettulisse „Mulierem” Protoevangelii constat. De altera quaestione, nempe de Patrum hac in re consensu, lites recentissimae perquam vividae et nondum diremptae¹⁾ iudicium cautissimum proferre permittunt: consensus unanimes, vel saltem moraliter — ut aiunt — communis Patrum, qui hermeneuticae legibus praescribitur, ut aliqua interpretatio verborum S. Scripturae pro obligatoria habeatur, heic affirmari non potest. Attamen nunc fere unanimi consensu constat inter theologos et biblistas catholicos Protoevangelium sensum mariologicum prae se ferre. Quanti sit momenti hic consensus pro quaestione solvenda nunc investigemus oportet, dum responsa primae data quaestioni referemus.

Quaestio, quonam sensu et — ut ita dicam — quonam gradu admittendus sit sensus mariologicus Protoevangelii, et deinde quanti valeat huius textus vis probativa pro dogmate Immaculatae Conceptionis vindicando, non uno modo solvitur. Et quidem theologi dogmatici generatim plura, pauciora biblistae Veteris Testamenti investigationibus incumbentes solent expiscari.

Inter exegetas catholicos diversitas interpretationis mariologicae Protoevangelii ab eo potissimum dependet, quam *M u l i e r e m* et quonam modo designatam voce *ha'išša* admittunt. Itaque — ut brevitatis gratia praestantissimi tantum auctores et vel maxime typicae citentur solutiones — ad haec capita revocantur eorum placita: Vox illa designat: 1) omnes *c o l l e c t i v e* sumptas mulieres, in quibus praestantissimum locum occupat Maria (*M u r i l l o*); 2) sensu litterali et *e x c l u s i v o* Mariam (*V i g o u r o u x*, *B i l l o t*, *B o v e r*,

¹⁾ Praecipuo incitamento fuit opus F. (L.) Drewniak, *Die mariologische Deutung von Gen 3, 15 in der Väterzeit*, Breslau 1934. Discussionum vero eventus exponuntur in opere T. G a l l u s, *Interpretatio mariologica Protoevangelii...*, Roma 1949.

G a l l u s); 3) sensu litterali Evam, sensu vero t y p i c o Mariam (H u m m e l a u e r, L a g r a n g e, C e u p p e n s); 4) utroque sensu s i m u l et Evam et Mariam, sed d i v e r s o in gradu ita, ut sensus plenior sit mariologicus (H e t z e n a u e r, B e a, S t y ś) ¹⁾.

Longum est singularum thesium argumenta heic ad trutinam revocare, quod sane propositum nostrum excederet, sed unam animadversionem methodologicam iuvat afferre. Iure meritoque adversarii interpretationis typicae obiciunt aequo pauciora esse testimonia authenticae explicationis typicae in S. Scriptura et Traditione. At ratio arguendi pro dogmate Immaculatae Conceptionis ex verbis Protoevangelii vindicando minime pendet ab eo, quae eligatur interpretatio ex hisce quatuor. Et hoc modo summam exponi potest. Dum textus hebraeus haec habet: „Et ponam inimicitias inter te (=serpentem) et Mulierem et inter semen tuum et semen eius (=Mulieris): illud (=semen) conteret tibi caput, et tu vulnerabis illi (=Semini) calcem”, sensus mariologicus est hic: inter se strictissime conexi Mulier (=Maria) et eius Semen (=Christus) incessanter bellum gerent cum serpente (=Satana) eiusque semine (=angelis apostatis et hominibus diabolo addictis), quod bellum finietur ultimo, perfecto Seminis Mulierisque triumpho. Inde merito concludi potest: si praedicitur triumphus perfectus, perfectam necesse est prae se ferat victoriam super peccatum satanica suggestionem invecum, aliis verbis: Mulierem illam oportet esse omnino a peccato quolibet immunem, ergo etiam a peccato naturae totius seu ab originali labe. Quod idem est ac Conceptio Immaculata.

Textum Lucanum insuper citat Bulla „Ineffabilis”. Quaeritur, quanti valeat in dogmate vindicando *κεχαριτωμένη* = gratia plena (1, 28). Locutio haec in salutatione sumitur *m e t o n y m i c e* pro Maria, indolem igitur personalem ipsius di-

¹⁾ Huius modi duplex applicatio adest v. g. in „psalmo resurrectionis” 15 (16), quod iam antiqui animadverterunt exegetae. Quamquam Davidem respiciunt verba psalmi, perfecta sensus adimpletio fit demum in Christo.

cenda est denotare. Nulla deinde apponitur sensus huius vocis limitatio, late igitur sumenda est. Ex quibus saltem haec merito concludi possunt: Maria iam ante gratiam divinae maternitatis collatam nacta est Dei gratiam modo perfecto et stabili, perdurante ad tempus, quo sermo fit ad eam, nam eas notas postulat participium *p e r f e c t i a* Luca adhibitum in vertenda salutatione probabilissime lingua patria prolata et audita. Verba contextus, quae sequuntur, nempe: „Dominus tecum” et „benedicta tu in mulieribus”¹⁾, plane peculiarem indolem relationis Mariae ad Deum manifestant. Exegesis traditionalis merito igitur videt heic confirmationem peculiaris privilegii, quod est Immaculata Conceptio.

Difficultas olim in litibus theologicis medii aevi maxima sumebatur contra privilegium Immaculatae Conceptionis e textu Pauli Apostoli universalitatem peccati originalis inculcante: „propterea sicut per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum — mors, et ita mors in omnes homine pertransiit, nam omnes peccaverunt²⁾ (R 5, 12)”. Sed difficultas illa iam pridem soluta est facta subtili distinctione theologica inter „debitum contrahendi”, de quo loquitur Apostolus, et ipsam maculae contractionem realem. Prius in Maria admittitur (praescindendo, utrum proximum an remotum debitum), posterius negatur. Analogiam biblicam huius privilegii animadverterunt plures in alia exceptione facta a lege communi, nempe ea, quae Esther attinebat (15, 13).

Ex quibus apparet argumentationem biblicam dogma Immaculatae Conceptionis vindicantem necessario requirere tum Traditionem, quae textus S. Scripturae illustret, tum magisterium Ecclesiae, quae ipsos authentice interpretetur.

¹⁾ Quae ultima etsi ex hoc contextu seiungantur ob rationes criticae haud spernendas et in 1, 42 tantum relinquuntur, certo sunt Lucana et eodem semper modo loquuntur de peculiari Mariae situatione.

²⁾ Versio — uti patet — sequitur non Vulgatam, sed textum primigenium.

Corpore ad caelestem gloriam Assumpta

Huius privilegii marialis probatio biblica hucusque imprimis nitebatur iisdem textibus atque defensio antea definiti privilegii Immaculae Conceptionis. Ante diem 1 Novembris anni 1950 varie a theologis aestimabatur, quonam modo dogma somaticae Assumptionis erui posset e S. Scriptura. Et dum antea admittebant in textibus biblicis inveniri tantum rationes hanc veritatem Traditionis innuentes, recenter apud eos sententia veritatem hanc esse formaliter implicite in S. Scriptura contentam praevalens evasit.

Protoevangelium e triumpho perfecto Mulieris-Mariae super peccatum eiusque sequelam ulteriorem sinit deduci conclusiones. Textus Gn 3, 15 est sententia condemnatoria Serpentis-Satanae. Quoniam poena statuta esset, patuit profecto demum in luce Novi Testamenti, i. e. simulatque inflictâ est poena. Quod ita patuit: Semen Mulieris (et Eius tantum, i. e. sine viro conceptum) seu Christus, vulneratus in calce (solummodo in calce, nam triduo tantum corpore morti subiaccens, et deinde resurgens a mortuis), contrivit caput Serpentis facta Redemptione. In qua partem habet et Mater (utpote Corredemptrix, sub Cruce victoriam afferente, saltem sensu morali). Ulterior condemnationis Satanae executio hominibus pandit reditum ad statum, qui lapsum praecesserat, seu — ut Pauli utamur verbis — sumus „expectantes redemptionem corporis nostri (R 8, 23)” — immortalitatem eiusdem Corporis. Cum hac in victoria Mater longe strictius ceteris associata esset Redemptori, triumphum Mariae plenioris fuisse oportet quam in ceteris hominibus, modo tantum liberativo redemptis. Triumphus ille, quod animam attinet, fuit gratia Dei infusa ipsi in primo conceptionis instanti, quod vero corpus afficit, est corporis glorificatio facta ante universalem resurrectionem mortuorum¹⁾. Hoc modo Maria excluditur e numero condemnatorum in Adam: „in pulverem reverteris” (Gn 3, 19). Quod idem est ac somatica Assumptio.

¹⁾ Quod ratiocinium minime dependet ab eo, utrum mors physica Mariae admittatur necne.

Conclusio praecedens confirmatur ambabus locutionibus Lucanis: „gratia plena” et „benedicta in mulieribus”. Plenitudo enim benedictionis divinae cum statu subiacendi qualibuscumque peccati sequelis nequaquam componi potest: benedictio excludit maledictionem. Denique — ut volunt nonnulli — totum dogma Assumptionis cum contineatur in veritate Immaculatae Conceptionis, eadem probatio biblica in dogmate posteriore vindicando applicetur necesse est.

Non desunt tamen conatus introducendi novos quosdam textus praeter supra laudatos. Visio nempe Iohannea „Mulieris amictae sole” (Ap 12, 1 et sqq) arridet pluribus¹⁾. Liturgica „lex orandi” iam pridem hunc textum Mariae applicare non dubitabat, dum symbolum istud Ecclesiae ad Mariam transferebat. Inter fautores huius mariologicae interpretationis, qui ad Assumptionem vindicandam multum conferre hunc textum existimant, duas licet animadvertere tendentias diversas: magis moderati duplicem imaginis applicationem admittentes, Ecclesiae primum, Mariae secundum tribuunt locum, rigidiores vero primo loco heic de Maria agi autumant. Quod attinet quaestionem principalem, utrum videlicet textus hic de Maria tractet necne atque etiam, si tractat, quonam gradu probet somaticam eius Assumptionem (signum in caelo, fuga ope duarum alarum) peremptoria solutio nondum dari potest: adhuc sub iudice lis est. Sed definitio ultima dogmatis certo certius investigationes biblicas promotura speratur.

Nunc generales quasdam conclusiones deducamus oportet ex considerata ratione arguendi e S. Scriptura in singulis mariologiae sese evolventis stadiis. Catholicus nempe conceptus connexionis internae fontium Revelationis vel optime illustratur a mariologia. Ad haec fere capita revocari potest ille nexus: a) S. Scripturam non esse unicum Revelationis fontem, sed ut plene intellegatur, requirere alterum et quidem latius patentem fontem — Traditionem sensu statico; b) utrumque Testa-

¹⁾ Cf. M. J u g i e, La mort et l'Assomption de la Ste Vierge, Città del Vaticano 1944; S. K o w a l s k i, Mulier amicta sole, At. Kapł 51 (1949) 209—223; 401—423.

mentum efformare homogeneum aliquod totum, quo fit, ut pleniorum possimus sensum invenire in Vetere data luce Novi Testamenti; c) magisterium Ecclesiae, Traditionis sensu dinamico organum, totius depositi revelati esse tum custodem tum authenticum interpretem.

Insuper considerata evolutione mariologiae, praesertim vero parte crescente, quam habuit in ipsa Ecclesiae magisterium, animadvertere licet adesse mirum quendam parallelismum: de Verbi Sponsa — Maria plura in dies declarare non dubitavit Sponsa Christi — Ecclesia.

Nunc quaestioni initio positae respondeamus necesse est. Num desperanda est omnino cum acatholicis consensio, quod talem S. Scripturae conceptum — ut supra — attinet? Negandum videtur. Nam duplex studium nunc inter eos manifestatur: primum — investigandi et formandi veram theologiam biblicam, non mere philologicam exegesim et superficiale, alterum — investigandi primitivam Ecclesiae historiam, fontes kerygmatis apostolici, seu hoc stadium, quando iam existebat Ecclesia docens et nondum aderat Sacra Novi Testamenti Pagina. A serio studio historico patet transitus ad agnoscendam totam auctoritatem Ecclesiae in deposito divino tuendo atque authentice interpretando. Quam ob rem: **o s t i u m m a n e t a p e r t u m.**